

Çocuk cerrahisi uzmanlık tezleri

Emrah AYDIN, Senol EMRE, Sinan CELAYİR

İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, İstanbul

Özet

Amaç: Bu çalışmada İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nda yapılmış uzmanlık tezlerinin geriye dönük olarak araştırılması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çocuk cerrahisi kaynaklı tezlerin yazarlarına bir anket gönderilerek yapılan ön değerlendirme sonrası tüm tezler, klinik ve fakülte kütüphanelerinden sağlanarak değerlendirilmeye alınmıştır. Tezlerin konusu, araştırma tipi, çalışma süresi, teze destek alınıp alınmadığı ve sunum ve/veya yayın olup olmaması açısından incelemeye alınmıştır.

Bulgular: 1978-2010 yılları arasında İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nda yapılan 47 tez değerlendirmeye alınmıştır. Tezlerin 31'i Gastrointestinal (GI) 16'sı Üroloji (ÜRO) ana başlığı altında yapılmıştır. Yirmidört (8 ÜRO, 16 GI) tez deneysel, 23 (8 ÜRO, 15 GI) tez klinik çalışma şeklinde yapılmıştır. Üroloji kökenli tezlerde, mesane ve hipospadiyas konuları (n:5), GI ile ilgili tezlerde ise Hirschsprung, Gastroözefageal Reflü (GER) ve Anal Atrezi (n:3) en sık çalışılan tez konuları olmuştur. İki tez çalışmasında maddi destek sağlanmıştır. Tezler ortalama uzmanlık eğitiminin 3,7 yılında verilmiştir. En sık ortak çalışılan anabilim dalı Patolojidir (n=10). Tez çalışmalarında genel olarak istanbul iş yoğunluğu en sık karşılaşılan zorluk olarak bildirilmiştir. On dört tez (% 29.7) ulusal kongrede, 12 tez (% 25.5) uluslararası kongrelerde sunulmuş, 4 tez (% 8.5) ulusal dergide, 10 (% 21.2) tez uluslararası dergilerde yayınlanmıştır.

Sonuç: Tez çalışmalarının kalitelerinin yükseltilmesi ve tip bilimine olan katkılarının daha da artırılması için, uzmanlık öğrencilerine eğitimlerinin erken dönemlerinde verilmesi, maddi destek sağlanması, multidisipliner çalışma koşullarının düzeltilmesi gerekli görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Tez, çocuk cerrahisi, tıbbi yayın, deneysel çalışma

Summary

Dissertation studies in pediatric surgery

Aim: This study is conducted to retrospectively evaluate dissertation studies, which were done in the Department of Pediatric Surgery, Cerrahpaşa Medical Faculty.

Material and Methods: A questionnaire is send to the writers and a preliminary study is done. All the theses were retrieved from the library of the department and faculty and investigated with respect to subject of the thesis, type of investigation, time to completion of theses, financial support, whether or not they are accepted for presentation or publication.

Results: 47 of total 49 theses, which were completed between 1978-2010 at the Department of Pediatric Surgery Cerrahpaşa Medical Faculty were evaluated retrospectively. Thirtyone theses were related to gastrointestinal (GI) and 16 to urologic (URO) subjects. Twenty-one theses (8 URO, 16 GI) were related to experimental, 23 (8 URO, 15 GI) to clinical investigations. -Among URO theses, bladder and hypospadias (n:5), and GI theses Hirschsprung, GER and Anal Atresia (n:3) were the most common subjects. 2 theses were financially supported. These theses were submitted at an average 3.7 year of the residency program. Pathology was the most common co-working department (n=10). During the dissertation studies, the workload of residency program was the most common difficulty reported. Fourteen theses (% 29.7) were presented at national, 12 of them (% 25.5) at international congresses, 4 theses were published (% 8.5) in national, 10 (% 21.2) in international journals.

Conclusion: The subject of the thesis should be given earlier in the residency program, it should be financially supported, and the conditions for a multidisciplinary participation should be encouraged in order to increase the quality of the thesis and enhance their contribution to the medical science.

Key words: Dissertation, pediatric surgery, medical publication, experimental study

Giriş

Tez çalışmaları tüm uzmanlık alanlarında olduğu gibi çocuk cerrahisi uzmanlık eğitiminin de başarıyla

Adres: Prof. Dr. Sinan Celayir, Şakacı Sok. No:61, D:8, Mehmet Sayman Apt. Kazasker, Kadıköy, 34736, İstanbul

Alındığı tarih: 30.03.2011

Kabul tarihi: 02.07.2011

tamamlanması ve uzmanlık diploması alınabilmesi için gerekli aşamalardan biridir⁽⁸⁾. Tez çalışmasının başarılı olması durumunda, uzmanlık öğrencileri diğer aşamalara (sözlü sınav ve ameliyat) geçebilir. Her üçünün de başarılı sonlanması ile çocuk cerrahisi uzmanı olunmaktadır. İlk aşama olan tez çalışmalarının genelde özgün araştırma konuları olması istenmekte-

dir. Bu çalışmanın amacı Türkiye genelinde oldukça yeni bir geçmişe sahip çocuk cerrahisinde, ilk kurulan (1978) merkezlerden biri olan İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'ndaki uzmanlık tezlerini geriye dönük olarak kapsamlı olarak incelemektir.

Gereç ve Yöntem

1978-2010 seneleri arasında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nda yapılan tüm uzmanlık tezleri geriye dönük olarak incelenmiştir. Bu çalışma ve anket İskender Sayek ve Kaya Yorgancı tarafından 2000 yılında yayınlanan çalışma esas ve örnek olarak alınarak çocuk cerrahisi için planlanmıştır ⁽⁶⁾. Bu amaçla klinik ve merkezi kütüphaneden sağlanan tezlerin yanı sıra, tezleri yapan tüm uzmanlara telefon ile ulaşılarak elektronik posta ile tezleri ile ilgili tüm detayları içeren bir anket çalışması gönderilmiştir. Tezler konu, araştırma tipi (Deneysel/Klinik), ne zaman verildiği, çalışma süresi, maddi destek alınıp alınmadığı, çalışmada en çok zorlayan faktörler, sunum ve/veya yayın olup olmaması ve ödül alıp almadığı konularında detaylı olarak incelemeye alınmıştır. Tezlerdeki kaynak kullanımı, resim, tablo, sayfa sayısı vb. teknik detaylar da ankette sorgulanmış, ancak bu çalışmada tartışılmamıştır.

Anket soruları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Anket soruları.

Çalıştığınız Hastane / Göreviniz	:	Bölmelere göre sayfa sayısı	:
Tezin konusu	:	Kullanılan Resim / Tablo	:
Çalışmanın türü (Deneysel / Klinik)	:	Asistanlığın kaçınıcı yılında teziniz verildi?	:
Deneysel grup / denek sayısı vb.	:	Maddi bir destek aldınız mı? Nereden?	:
Klinik hasta sayısı vb.	:	Başka bir AB dalından yardım aldınız mı?	:
Tezin /Planlama süresi	:	Teziniz herhangi bir yerde yayımlandı mı?	:
Araştırma süresi	:	Kimseden akademik yardım aldınız mı?	:
Yazım süresi	:	Çalışmanızda sizi en çok zorlayan faktörler?	:
Revizyon süresi / Sunum süresi	:	Herhangi bir yerden ödül aldı mı?	:
Punto / Aralık / Sayfa	:	Kaynak: Türkçe / Yabancı	:

Tablo 2. Tez konuları.

Hipospadiyas	5
Mesane	5
Hirschsprung	3
GER	3
Anal Atrezi	3
KBS	2
Karın duvarı defektleri	2
Özofagus yanıkları	2
Nekrotizan enterokolit	2
Diğer konular (Bir kere yapılmış)	20

Bulgular

1978-2010 yılları arasında yapılmış 49 çalışmadan kaynaklardan ulaşılabilen 47 tez çalışması değerlendirilmeye alınmıştır. Gönderilen anketi 30 uzman yanıtlamıştır. Anket cevabı olmayanların değerlendirilmesi sadece tez üzerinden yapılmıştır.

Tezlerin 31'i Gastrointestinal (GI) 16'sı Üroloji (ÜRO) ana başlığı altında yapılmıştır. Yirmi dört (8 ÜRO, 16 GI) tez deneysel, 23 (8 ÜRO, 15 GI) tez klinik çalışma şeklinde yapılmıştır. Tez konuları Tablo 2'de özetlenmiştir. Üroloji kökenli tezlerde, mesane ve hipospadiyas konuları (n:5), gastrointestinal sistem ile ilgili tezlerde ise Hirschsprung, GER ve Anal Atrezi konuları (n:3) en sık çalışılan tez konuları olmuştur.

Yalnızca 2 tez çalışmasında maddi destek sağlanmıştır. 45 tez çalışmasında uzmanlık öğrencileri kendi maddi kaynaklarını kullanmak zorunda kalmıştır. Tezler uzmanlık eğitiminin ortalama 3,7 yılında verilmiştir. Deneysel çalışmalarda en sık karşılaşılan zorluklar, deneysel modelin oluşturduğu zorluklar (n=4) ve deneklerin çalışma sürecinde kaybedilmeleri (n=3) olarak bildirilmiştir. Bunun yanı sıra denek temininde zorluk, deneysel araştırma eğitiminin yetersizliği ve uygun deneysel laboratuvar şartlarının bulunmaması olarak bildirilmiştir.

Klinik tez çalışmalarında en sık rastlanan zorluk veri derleme ve dosyalardaki yetersizliktir (n=3). Bunun yanı sıra olgu değerlendirmede kooperasyon yetersizliği (yaşa bağlı), idari engeller, kit temininde zorluklar, anabilim dalları arasındaki uyumsuzluk ve son dönemde SGK sisteminin getirdiği zorluklar da bildirilmiştir.

Ayrıca tez çalışmalarında genel olarak iş yoğunluğu, tezin hazırlanması, planlanması ve yazım karşılaşılan zorluklar olarak bildirilmiştir.

En sık ortak çalışılan anabilim dalı Patolojidir (n=10). Bunun yanı sıra Radyoloji, Üroloji, Mikrobiyoloji, Farmakoloji, Nükleer tıp, Göğüs Hastalıkları, Gastroenteroloji, Anesteziyoloji ve Plastik Cerrahi Anabilim dallarından da yardım alınmıştır.

Tez çalışmaları değerlendirmeye alınan 23 çocuk cerrahisi (11 aynı klinik, 12 dış kliniklerde) günümüzde akademik kadrolarda yer almaktadır.

On dört tez (% 29.7) ulusal kongrede, 12 tez (% 25.5) uluslararası kongrelerde sunulmuş, 4 tez (% 8.5) ulusal dergide, 10 tez (% 21.2) uluslararası dergilerde yayımlanmıştır.

Tez çalışmalarından 1'i ulusal bir tıp ödülü almıştır.

Tartışma

Tez çalışmasında temel amaç özgün bir konu ile çalışılmasıdır. Deneysel çalışmalar akademik ortam dışında zorlukla sağlanabildiğinden; tez çalışmalarını birçok uzman için eğitim sırasında ve sonrasında yapılan tek çalışma olabilmektedir^(1-3,5,6). Bu nedenle kliniğimizde tez konusu olarak özgün ve güncel klinik çalışmaların yanı sıra gittikçe artan oranda deneysel çalışma verilmektedir. Deneysel çalışmaların uluslararası platformlarda daha fazla yayın olma şansına sahip olmaları da tez konusu seçimlerinde etkin olabilmektedir^(2,3). Kliniğimizde deneysel tez oranı klinik çalışmalar ile dengeli (n=24, % 51) bir seviyededir.

Tezlerin çoğu Gastrointestinal ve Üroloji ana başlığı altında yapılmıştır. Üroloji konularında son yıllarda artış gözlenmiştir. Asistanın tez konusunu kendi seçimi genellikle ön araştırma için vaktin olmaması ve

iş yoğunluğu nedeniyle sıklıkla mümkün olamamaktadır. Bu nedenle konu seçimi ağırlıklı olarak öğretim üyesinin ilgi alanıyla eşgüdümlüdür.

Multidisipliner çalışmalar yapılması asistanların bu yönde tecrübe kazanmaları ve geniş bir perspektifte düşünce zenginliği sağlamak için uygun ortamlar oluşturmayı amaçlar. Özellikle ileriye dönük klinik çalışmalarda ve deneysel çalışmalarda bu aynı zamanda bir zorunluluktur^(1-3,5,6). Ancak, ülke şartlarının sınırlamaları nedeniyle araştırmalar her zaman kapsamlı ve çok merkezli olamamaktadır. Temelde hızlı ve "kolay çalışılabilinen" anabilim dallarından yardım alınmakta ve tez sürecinin uzamaması ve kısa zamanda sonuç alınabilmesi için kliniğin kendi şartlarıyla halledilebilecek araştırma seçimi tez konusu seçiminde faktör olabilmektedir. Kliniğimizde en sık çalışılan klinik uzun süredir düzenli olarak ortak toplantı ve araştırmaların sık yapılması nedeniyle Patoloji Anabilim Dalı'dır.

Asistanların araştırmanın planlanması, çalışmanın seyrinin yönlendirilmesi, oluşan yeni veri ve/veya dinamiklerde uygun değişikliklerin yapılması ve elde edilen verilerin sağlıklı bir şekilde yorumlanarak bunlardan iyi bir çıkarım yapması tezlerde öngörülmesine karşın, zaman kısıtlılığı bu verimliliği sıklıkla kötü yönde etkileyebilmektedir.

Tezlerle ilgili olarak dikkat çekici bir diğer bulgu karşılaşılan zorluklardır. Bunlar klinikte yapılan tezlerde aksamalara ve sürede uzamalara neden olabilmektedir. Deneysel modelin oluşturduğu zorluklar, denek kayıpları, denek temininde zorluk, deneysel araştırma eğitiminin yetersizliği ve uygun deneysel laboratuvar şartlarının bulunmaması bunların en sık nedeni gözükmektedir. Benzer bir şekilde klinik tez çalışmalarında veri derleme ve dosyalardaki yetersizlik, idari engeller, kit temininde zorluklar, anabilim dalları arasındaki uyumsuzluklar ve son dönemde SGK sisteminin getirdiği zorluklar da bu aksama ve iptallerin en büyük nedenleridir^(4,6).

Kliniğimizde yapılan 14 tez (% 29.7) ulusal kongrede, 12 tez (% 25.5) uluslararası kongrelerde sunulmuş, 4 tez (% 8.5) ulusal dergide, 10 (% 21.2) tez uluslararası dergilerde yayımlanmış, 1 tez çalışması ulusal bir tıp ödülü almıştır. Günümüzde birçok kurumlarda görev almak için akademik değerlendirmelerde yapılan

sunu ve yayınlar tercih nedeni olmaktadır. Bu nedenle asistanların tez çalışmalarını sunma ve yayınlamaları teşvik edilmelidir. Klinik sunu ve yayın oranlarımız son yıllarda özellikle çocuk cerrahisi kökenli yayınlarda gözlenen artışlara paralel artmasına karşın istenilen düzeyde değildir (7). Bu nedenle bu oranlar yeterli görülmeyip sunum ve yayınların daha da artırılması kurumların temel amaçlardan biri olmalıdır.

Sonuç olarak, ülkemizde en eski çocuk cerrahisi kliniklerinden birisi olan İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nda yapılan tezlere bakıldığında, ileriye yönelik olarak tez çalışmalarının kalitelerinin daha da yükseltilmeleri ve bilime olan katkılarının artırılması için, uzmanlık öğrencilerine eğitimlerinin erken dönemlerinde verilmesi, yeterli maddi destek sağlanması, multidisipliner çalışma koşullarının düzeltilmesi gerekli görülmektedir.

Yazarların Katkılarının Belirlenmesi

Çalışmanın düşünülmesi ve planlanması:

Dr. Sinan CELAYİR

Verilerin elde edilmesi:

Dr. Emrah AYDIN, Dr. Sinan CELAYİR

Verilerin analizi ve yorumlanması:

Dr. Sinan CELAYİR, Dr. Şenol EMRE

Yazının kaleme alınması:

Dr. Emrah AYDIN, Dr. Şenol EMRE,

Dr. Sinan CELAYİR

Kaynaklar

1. Aktan AÖ, Yeğen C: Türkiye'den yapılan uluslararası yayınlara genel cerrahların katkısı. Ulusal Cerrahi Dergisi 12:469, 1996
2. Özokutan BH, Ceylan H: Türk Çocuk Cerrahlarının Medline'daki yeri. Pediatrik Cerrahi Dergisi 15:8, 2001
3. Sander S, Celayir S, Eliçevik M, et al: Değerlendirenlerin değerlendirilmesi: Çocuk Cerrahisi dergisi hakemlerinin PUBMED'teki birinci isim yazıları. Çocuk Cerrahisi Dergisi 21:93, 2007
4. Sayek İ, Akçanat A, Ağalar F: Hasta dosya notlarının tamlığına ilişkin bir değerlendirme: retrospektif dosya taraması ne ölçüde yapılabilir? Ulusal Cerrahi Dergisi 15:247, 1999
5. Sayek İ, Yorgancı K, Tırnaksız B: Genişletilmiş bilimsel atıf dizini kapsamındaki cerrahi dergilerde yayımlanan Türkiye adresli genel cerrahi yayınlarının evrensel bilime katkısı. Ulusal Cerrahi Dergisi 20:104, 2004
6. Sayek İ, Yorgancı K: Genel Cerrahi Uzmanlık eğitiminde Tez çalışmaları: Bir üniversite kliniği deneyimi. Ulusal Cerrahi Dergisi 16:56, 2000
7. Tanyel C: Ülkemizden Çocuk Cerrahisine katkılar. Cumhuriyet-Bilim Teknik, 808:6, 152, 14 Eylül 2002
8. Tıbbi Uzmanlık Tüzüğü. Uzmanlık Tezi ve Değerlendirilmesi: Madde 25. Resmi Gazete. Tarihi: 19/06/2002